

הרי למדת: הא אם מהור ימהרנה — לא ישקול כסף!

אמר רב אחא בר יעקב: לעולם אסור הוא לקיימה.

ולא אמרו שנישואיו נישואין הן, אלא לומר:

שאם נשאה לאשה הועילו לו נישואיו, שאין משלם קנס במפותה של עצמו על פיתויו. (1)

אזל רב גביהה מבי כתיל [שם מקום], אמרה לשמענתא דרב ["ומוציאה בגט"] קמיה דרב אשי [הלך ואמר את מימרתו של רב, לפני רב אשי]:

אמר ליה רב אשי לרב גביהה: **והא רב ורבי יחנן, דאמרי תרווייהו: בוגרת ומוכת עין — לא ישא כהן גדול. ואם נשא — נשוי,** ואין צריך לגרשה. (2)

אלמא, מוכח, שאין צריך להוציאה, משום שסופה להיות בוגרת תחתיו, וסופה להיות מוכת עין תחתיו, שהרי תיבעל לו ותאבד בתוליה.

אמר רב הונא אמר רב: אף על גב שמן התורה אינו צריך להוציאה אם נשאה, מכל מקום אמרו חכמים (20): **ומוציא בגט!** לפי שאסורה היא לו, וחייב להוציאה.

ומקשינן: **ואלא הא דקתני: אם נשא נשוי,** ומשמע שיכול לקיימה ואפילו מדרבנן?!

האונס את הנערה הבתולה, הרי זה חייב לשלם קנס, וחייב גם לישא אותה לאשה [אם רצונה בכך], כדכתיב בפרשת כי תצא "כי ימצא איש נערה בתולה, ותפשה ושכב עמה ונמצאו. ונתן האיש השוכב אמה לאבי הנערה חמשים כסף, ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה, לא יוכל שלחה כל ימיו".

הרי למדנו, שנותן קנס ולוקח לאשה.

המפתה את הנערה הבתולה הרי זה חייב קנס. ואם לקחה לו לאשה הרי זה פטור מן הקנס, כדכתיב בפרשת משפטים "וכי יפתה איש בתולה, מהור ימהרנה לו לאשה. ואם מאן ימאן אביה לתתה לו [או שלא רצה הוא לכנוס, רמב"ם] — כסף ישקול כמוהר הבתולות".

1. וכך אמרה הברייתא: אם נשא, נשוי מן התורה ואין צריך להוציאה, ואף שמדרבנן צריך להוציאה, מכל מקום כיון שמן התורה נישואיו נשואין לפיכך הועילו נישואיו לפוטרו מן הקנס. ראה רשב"א לעיל נט א ד"ה אילימא, שכך דעתו נוטה [ובמשנה למלך נערה בתולה א ג, צידד לומר, שאף בנישואין שחייב להוציאה מן התורה נפטר מן הקנס, ראה שם ובקרבן אורה ד"ה אנוסת].

2. ואין אתה יכול לפרש שאם פיתה בוגרת

אסור לשאתה מן התורה, ורק בדיעבד אם נשא אין צריך להוציאה, וכן כתבו התוספות בכתובות ל א, והוכיחו כן מן הסוגיא לעיל נט א שאמרו: מאי איריא משום אלמנה תיפוק ליה משום בעולה, והיינו בעולת עצמו, ראה גם תוספות לעיל נט א ד"ה אילימא; ויש שיטות אחרות בראשונים.

20. על פי תוספות ד"ה שאינו, ואין דעתם מוחלטת כן, והראשונים נחלקו בדבר, יש אומרים כהתוספות, ויש אומרים: מדאורייתא מוציאה בגט לדעת רב הונא.

כהונה אלא איסור עשה — "והוא אשה בכתוליה יקח" ולא בעולה, "כי אם בתולה מעמיו יקח אשה" ולא בעולה. ולא הבא מכלל עשה, הוא איסור עשה. ואין חלל אלא הנולד מפסולי כהונה האסורות על הכהן בלאו?!

כי סבר לה, רבי אליעזר בן יעקב, כרבי אלעזר, הסובר שפנוי הבא על הפנויה עשאה זונה. ונמצא כי בשעה שבא הכהן הגדול על אנוסת חבירו או מפותת חבירו, הוא בא על אשה שיש בה פסול זונה, ועבר בביאתו גם על לאו של זונה, ולפיכך הולד חלל. (4)

ותמהינן: וזו, וכי סבר לה רבי אליעזר בן יעקב כוותיה דרבי אלעזר?!

והא קיימא לן: משנת רבי אליעזר בן יעקב קב [מדה קטנה, והיינו, שבמקומות מועטים הוא נזכר במשנה או בברייתא, רש"י לעיל מט ב,] ונקי [ונקיות הן מימרותיו, שבכל מקום שמזכירים אותו — הלכה כמותו].

הבא נמי, כשבא על אנוסת עצמו ומפותת עצמו, יש לך להחיר לקיימה, הואיל ופופה להיות בעולה תחתיו. (3)

ומסקינן: קשיא!

שנינו בברייתא: אנוסת חבירו ומפותת חבירו — לא ישא כהן גדול.

ואם נשא —

רבי אליעזר בן יעקב אומר, הולד חלל.

וחכמים אומרים, הולד כשר:

אמר רב הונא אמר רב: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב, שהולד חלל מביאת כהן גדול בבעולה.

איכא דאמרי, כך אמר רב הונא אמר רב:

מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב שהולד חלל? והרי איסור בעולה אינו לאו של

ומוכת עץ הועילו לו נישואיו לפוטרו מן הקנס, כי בבוגרת אין קנס כלל, ועל כרחך הכוונה שאין צריך לגרשה.

3. כתב הקרן אורה לבאר [על פי שיטת התוספות המבוארת בפנים]: היינו משום שהפסול של בעולה לכהן גדול אינו אלא בשעת ליקוחין שמצוה שישא בתולה, אבל אין בה פסול הגוף לאוסרה לעולם, כיון שסופה להיות בעולה או בוגרת ומוכת עץ תחתיו, ואע"ג דבשעת קיחה עבר בעשה, אבל אין האיסור עליו לעולם. אך בעולת חבירו, כיון שהיא נפגמה על ידי אדם אחר, ולא היה עומד סופה לזה, לכן חל האיסור עליו לעולם, וכל ימיה קיימא באיסור עשה.

4. כתב הרש"ש: קשה קצת, אי סבר רבי אליעזר בן יעקב כרבי אלעזר, אם כן מאי איריא "כהן גדול", אפילו כהן הדיוט נמי אסור בזונה!

ומשמע מן הברייתא שלא אמר רבי אליעזר בן יעקב שהולד חלל אלא באנוסת חבירו ומפותת חבירו, אבל באנוסת ומפותת עצמו אין הולד חלל, וכמו שכתבו התוספות בד"ה שאינו. וקשה, אם טעמו של רבי אליעזר בן יעקב הוא משום שנעשית זונה על ידי האונס והפיתוי, אם כן אפילו אנוסת עצמו ומפותת עצמו נמי?!

וכתבו אחרונים: אנוסת עצמו ומפותת עצמו אינה נעשית זונה לאוסרה על אותו כהן שבעל אותה.

ויש להוכיח נגד הדעה הזאת, ממה שהקשו

דכתיב בפרשת כהן גדול: "אלמנה וגרושה וחללה זונה — את אלה לא יקח. כי אם בתולה מעמיו יקח אשה".

וכתיב מיד לאחר מכן, כהמשך הדברים "ולא יחלל זרעו בעמיו".

ומשמע שחילול זרעו אמור אכולהו, על כל סוגי הפסולים הכתובים בפסוק הקודם, ובכללם הפסול של בעולה לכהן גדול.

ורבנן, הסוברים שאין חללה מבעולה לכהן גדול, כיון שהיא רק חייבי עשה — טעמם הוא, משום שהפסוק "את אלה לא יקח" — הפסיק את קשר הענין בין חייבי לאוין לחייבי עשה.

ומלמד הכתוב, ש"אלה", שהן חייבי לאוין, חלוקין הם בדינם מדין חייבי עשה, (7) ולא פסל הכתוב את הזרע אלא מחייבי לאוין.

ואילו רבי אליעזר בן יעקב, אמר לך:

ואילו בהא, בפנוי הבא על הפנויה, אמר רב עמרם⁽⁵⁾ שאין הלכה כרבי אליעזר! ובהכרח שרבי אליעזר בן יעקב אינו סובר כאן כרבי אלעזר.

ומסקינן: קשיא.⁽⁶⁾

רב אשי אמר: כך יש לפרש את מחלוקת חכמים ורבי אליעזר בן יעקב —

בשאלה האם יש חלל מביאה בחייבי עשה — קמיופלאגי.

רבי אליעזר בן יעקב סבר: יש חלל אף מחייבי עשה של כהונה.

ורבנן סברי: אין חלל מחייבי עשה, אלא מחייבי לאוין דכהונה בלבד.

ומפרשינן: מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב? מדוע הוא סובר שיש חלל מבעולה, שהיא חייבי עשה?

בן יעקב שבכרייתא אנן דנים, ותיקשי לאותן שיטות!?

ופירש, שלכן אומרת הגמרא "קשיא" ולא תיובתא, ולפי הכלל הידוע, דבכל מקום שלא אמר הש"ס "תיובתא", היינו משום שיש תירוץ לקושיא. ולדעת אותן שיטות יש לומר, כי אכן אין כאן תיובתא, כיון שברייתא היא ולא משנה, ראה שם.

7. רש"י. ומשמע שמפרש: הואיל וחילקם הכתוב, מסתבר שלענין חילול הוא שחילקם.

והתוספות פירשו: "אלה" הפסיק הענין, ולא מוקמינן "ולא יחלל" אבעולה, אע"ג דמינה סליק, משום דמיסתבר טפי לאוקמיה אחייבי לאוין; כלומר: הואיל והפסיק בפסוק הקודם בין אלו לאלו, יש לומר שלא אמר "ולא יחלל זרעו

הראשונים לעיל נט א [הובא שם בהערות]: לרבי אלעזר, למה לי קרא לאסור בעולה לכהן גדול, והרי תיפוק ליה שנעשית זונה בביאה הקודמת; ואם כדברי האחרונים, הרי משכחת לה שתהא בעולה על ידי עצמו שאף היא אסורה מדאורייתא, ומכל מקום אינה זונה כלפיו.

5. הב"ח מוחק "אמר רב" הנדפס, וראה גם בגליון הש"ס לרבינו עקיבא איגר.

6. בהגהות מהר"ב רנשבורג לעיל מט ב, הביא מחלוקת הראשונים אם הלכה כרבי אליעזר בן יעקב אף בברייתא, או שלא אמרו אלא ש"משנת" רבי אליעזר בן יעקב היא קב ונקי.

ומסוגיא זו יש להוכיח לכאורה שהלכה כמותו אף בברייתא, שהרי על דברי רבי אליעזר

רבי אלעזר ורבי שמעון לגבי כהן גדול שהתירה לו התורה רק בתולה, אם אסור הוא אף בבוגרת ומוכת עץ.

ומביאה הגמרא ברייתא, הדנה בענין אחרותו הבתולה של כהן, שהתירה התורה לכהן להיטמא לה, כיצד הוא דין הטומאה לאחרותו כשהיא בוגרת ומוכת עץ.

תנו רבנן:

כתוב בתחילת פרשת אמור: "אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. כי אם לשארו הקרוב אליו. ולאחרותו הבתולה הקרובה אליו, אשר לא היתה לאיש — לה יטמא".

אם אירע שהיתה אחרותו של הכהן שמתה, ארוסה⁽⁹⁾ —

רבי מאיר ורבי יהודה אומרים: מטמא לה [וכל טעמי הדינים מתבארים בסוגיא לקמן].

"אלה" — לא להפסיק הענין הוא בא. אלא — למעוטי כהן הבא על אשתו כשהיא נדה, שאין זרעו ממנה חללים.⁽⁸⁾

ומבאר הגמרא:

כמאן אזלא הא דתניא: מ"אלה" אתה עושה חלל, ואי אתה עושה חלל מנדה?

כמאן? — כרבי אליעזר בן יעקב.

ומקשינן: ורבי אליעזר בן יעקב, הדורש מ"אלה" למעוטי נדה, ואינו בא להפסיק הענין כדעת חכמים, אם כן נכתביה ל"אלה" — לבסוף הפסוק!

ומסקינן: אכן קשיא לרב אשי, המפרש את המחלוקת בין חכמים ורבי אליעזר בן יעקב, שהיא תלויה בפירוש המקראות האלו.

וכאן שבה הגמרא לענין המבואר במשנתנו ובברייתא לעיל נט א, שנחלקו רבי מאיר עם

בעמיו" אלא על אחד מהענינים האמורים בפסוק קודם, ומסתבר לפרשו רק על חייבי לאוין.

8. כתבו התוספות: בתורת כהנים מפרש, דאיצטרין למעוטי, דלא נילף דליהוי חלל בנדה שהיא חייבי כריתות מקל וחומר מהני שהם חייבי לאוין.

והקשה הריטב"א: ולמה לי קרא, תיפוק ליה דאין חלל אלא מפסולי כהונה וכדנפקא לן בפרק בתרא דקדושין, ונדה לאו פסולי כהונה הוא?! ראה שם וברמב"ן וברשב"א ובערוך לנר.

הראב"ד בפירושו לתורת כהנים בפירוש השני מוסיף: ולא דמי לשאר חייבי כריתות לרבי יהושע דאמר אין הולד מהם ממזר אלא פגום הוא לכהונה [כדלעיל מד ב]; וכוונתו להסביר למה נקטה הגמרא נדה ולא שאר חייבי כריתות.

ומשמע מדברי הראב"ד, שכהן הבא על שאר חייבי כריתות, אף שהולד ממזר לא נתחלה קדושת הולד [ובנידון זה האריכו האחרונים, אם שייך שיהיה ממזר כהן].

הראב"ד בפירושו הראשון שם, מפרש את הגמרא שלא כשאר הראשונים: פירוש, כהן שבא על הנדה אף על פי שהוא בכרת לא נעשית זונה באותה ביאה, ואם חזר ובא עליה והוליד ממנה בן אין זה חלל כמו שגולד מן הזונה [שהיא מאיסורי כהונה, והולד הוא חלל].

9. אחרותו הנשואה שנבעלה, ודאי אינו מטמא לה שהרי כתיב "הבתולה", ודין אחרותו שנכנסה לחופה ולא נבעלה, ראה רש"י כאן, ויתבאר בהערות בהמשך הסוגיא.

לאחותו הארוסה, מוכת העץ והבוגרת, הרי הוא מטמא לה?

ומשנינן: משום דדרשי הכי את הפסוק באחותו:

“ולאחותו הבתולה” — פרט לאנוסה ומפותרה, שאינן בתולות.

יכול שאני מוציא אף מוכת עץ, שגם היא אינה בתולה?

תלמוד לומר: “אשר לא היתה לאיש”.

מי שהוייתה, שנהייתה בעולה על ידי איש, אותה אסרה תורה על אחיה הכהן להיטמא לה.

יצאה זו, מוכת עץ, שאין הוייתה על ידי איש.

“הקרובה” — לרבות הארוסה.

והוצרך הכתוב לרבות את אחותו הארוסה, כדי שלא נמעט אותה מ”אשר לא היתה לאיש”, כי לולי הריבוי, היות ו”הויה” לשון קידושין הוא, הייתי ממעט ארוסה מהכתוב “אשר לא היתה לאיש”.⁽¹¹⁾

נשואה פשיטא לן דאין מטמא, דכתיב “ולאחותו הבתולה”; כלומר: וכיון שנישאה הרי נבעלה ואינה בתולה. ונראה מדבריו שלאחותו הנשואה, טרם שנבעלה, הוא מטמא לה לדעת רבי מאיר ורבי יהודה, וכמו ארוסה [ולפי זה “אשר לא היתה לאיש” אינו לשון קידושין ונישואין לאיש, אלא לשון ביאה].

והרשב”א כתב: ומיהו מסתברא, שאם נכנסה לחופה, אעפ”י שלא נבעלה, ומתה תחת בעלה,

רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: אין מטמא לה.

ואם היתה אחותו אנוסה ומפותרה, דברי הכל — אין מטמא לה.

ואם היתה אחותו מוכת עץ — אין מטמא לה, דברי רבי שמעון.

אבל רבי מאיר ורבי יהודה, וכן רבי יוסי, שהוא בן זוגו של רבי שמעון במחלוקת הקודמת לענין ארוסה, אין מודים לו, ומתירים להיטמא לאחותו מוכת העץ.

שהיה רבי שמעון אומר: רק מי שראויה לכהן גדול, כהן הדיוט מטמא לה כשהיא אחותו.

אבל מי שאין ראויה לכהן גדול — כמוכת עץ, שלשיטת רבי שמעון במשנתנו אינה ראויה לכהן גדול — אין כהן הדיוט מטמא לה כשהיא אחותו.⁽¹⁰⁾

ואם היתה אחותו בוגרת מטמא לה — דברי כל אדם.

והוינן בה: מאי טעמא דרבי מאיר ורבי יהודה, הסוברים שלאחותו האנוסה והמפותרה אין הכהן הגדול מטמא לה, אבל

10. כתבו התוספות: לא הזכיר רבי שמעון “הראויה לכהן גדול” בתורת סימן, אלא משם הוא מקור דינו.

ובהמשך הסוגיא בעמוד ב מתבאר בפשטות, שעיקר הלימוד אינו רק למי שאינה ראויה לכהן גדול מטעם בעולה, אלא אף פסולים אחרים, וראה שם בהערה.

11. כתב רש”י לעיל בד”ה אחותו ארוסה: אבל

“בתולה” [“ולאחותו הבתולה”] “בתולה”
 מזהתם [מפרשת אונס, דכתיב בה “כי ימצא
 איש נערה בתולה”].⁽¹³⁾

והייתי אומר: מה לחלן בדין אונס, מדבר
 הכתוב בנערה ולא בבוגרת, אף כאן,
 בטומאת הכהן לאחותו הבתולה, נמי מדבר
 הכהן דוקא בנערה ולא בבוגרת.

לכן קא משמע לן הכתוב שגם לאחותו
 הבוגרת הוא מיטמא.

ואילו רבי יוסי ורבי שמעון, הסוברים
 שלאחותו הארוסה, האנוסה, והמפותה אינו
 מיטמא להן, ולבוגרת הוא כן מטמא לה —
 מאי טעמייהו?

דרשי לפסוק הכי:

“ולאחותו הבתולה” — פרט לאנוסה
 ומפותה ומוכת עץ.⁽¹⁴⁾

“אליו” — לרבות את אחותו הבוגרת.⁽¹²⁾
 ומקשה הגמרא לרבי מאיר, הדורש מ“אליו”
 לרבות את אחותו הבוגרת:

הא [בוגרת] — למה לי קרא לרבות שהוא
 מותר להיטמא לה?!

והאמר רבי מאיר [בסוגיא לעיל, נט א],
 לגבי בעולה לכהן גדול:

“בתולה” — אפילו מקצת בתולה [בוגרת,
 שאין לה אלא מקצת בתולים] משמע!

וכיון שהכתוב אומר בדין טומאה “ולאחותו
 הבתולה”, הרי גם אחותו הבוגרת במשמע?!

ומשיננין: איצטריך קרא ללמד על אחותו
 הבוגרת שהוא מטמא לה.

כי סלקא דעתך אמינא, נילף בגזירה שוה

של רש"י, שהרי אונס מאן דכר שמייה, ולא שיך
 לומר על זה סתם “מהתם”?! ולכן פירשו:
 מבעולה לכהן גדול, שנאמר בה “בתולה”,
 ונתמעטה הבוגרת לדעת רבי מאיר, לעיל נט א,
 הואיל ונאמר בה “בבתוליה”.

ורש"י, שמיאן בזה, יש לפרש טעמו, מפני
 שלשון “בתולה” ממנו אנו לומדים, מתפרש
 לדעת רבי מאיר אפילו מקצת בתולים, ואף
 שנתמעטה הבוגרת מלשון “בתוליה”, אין די
 בזה לדעת רש"י.

14. זה שהוסיף התנא גם את “מוכת עץ” קשה.
 שהרי אנו דנים אף לרבי יוסי, והוא הרי סובר
 שמוכת העץ מותרת לכהן! וראה גם בתוספות
 ד”ה נילף שכתבו: ומוכת עץ מהתם [מכהן
 גדול] גמר לה רבי שמעון, כדקתני בהדיא
 בברייתא הראויה לכהן גדול כו’; הרי שמשם

אז אפילו לרבי מאיר ורבי יהודה אינו מטמא לה.
 דהא ארוסה לא נתרבתה אלא משום “הקרובה”.
 וזו, הואיל ונכנסה לרשות הבעל, אינה קרובה.
 ועוד, מדכתיב “הקרובה”, משמע דאיכא
 רחוקה, אעפ”י שלא נבעלה, והיינו נכנסה לחופה
 ולא נבעלה.

אבל בנמוקי הרמב”ן כתב, שלפי רבי מאיר
 ורבי יהודה, כשם שלארוסה מטמא, הוא הדין
 לנכנסה לחופה ולא נבעלה.

וראה עוד בריטב”א ובערוך לנר.

12. הקשו התוספות: למה צריך “אליו” לרבות
 את הבוגרת, והרי כיון שאין הוייתה על ידי איש
 כבר נתרבתה להיתר כמו מוכת עץ? וראה
 דבריהם מה שביארו בזה.

13. בתוספות ושאר הראשונים תמהו על פירושו

במילה "הקרובה" — מוכת עין נמי רבי רחמנא מאותה המילה, שהרי גם היא קרובה!

ולמה סובר רבי שמעון שאין הוא מטמא לאחותו מוכת העץ?

ומשנינן: רק "קרובה" אחת מרכה הכתוב, ולא שתיים קרובות.

כלומר: אין לך לרבות ממקרא זה אלא אשה אחת, ולא שתיים.

והוינן בה: ומה ראית לרבות מ"הקרובה" דוקא את הארוסה שנתגרשה, ולא את מוכת העץ?

ומשנינן: הא, מוכת העץ — איתעביד בה מעשה.

הא, ארוסה שנתגרשה — לא איתעביד בה מעשה.

ומדייקת הגמרא: ורבי יוסי, מדשבקיה רבי שמעון בר זוגיה [הואיל ועזב אותו רבי שמעון, שהוא בן זוגו של רבי יוסי במחלוקת הקודמת, ונחלק לבדו בדין מוכת

"אשר לא היתה" — פרט לארוסה. כי "הויה" — לשון קידושין הוא.

"הקרובה" — לרבות ארוסה שנתגרשה. (15)

"אליו" — לרבות את הבוגרת.

ותמהה הגמרא על לימודו של רבי שמעון: "הקרובה" — לרבות ארוסה שנתגרשה.

והא אמר רבי שמעון: רק אחותו הראויה לכהן גדול — מטמא לה אחיה, הכהן ההדיוט.

אבל אחותו שאין ראויה לכהן גדול — אין הכהן ההדיוט מטמא לה.

וזהו, שגרשה היא, הרי אינה ראויה אפילו לכהן הדיוט! (1)

ומשנינן: שאני התם, בארוסה שנתגרשה, דרבי רחמנא שיש לאחיה להיטמא לה מדכתיב "הקרובה".

אלא שלפי תירוץ זה, מקשה הגמרא:

אי הכי, שיש להסתמך על ריבוי הכתוב

גרושה פסולה לכהן גדול. והקרן אורה כתב: ויש לדקדק, מאי פריך? וכי בשביל שהיא פסולה לכהן גדול מחמת גירושין בשביל זה לא ייטמאו לה קרובים? והא רבי שמעון לא יליף אלא לענין בתולה, דכל דלאו בתולה היא לכהן גדול, הכי נמי אינה נחשבת בתולה לענין טומאת קרובים, אבל מה שאינה ראויה לכהן גדול מחמת גירושין, זה לא שייך למילף כלל, דהא "בתולה בתולה" גמר [ראה תוספות הנ"ל], ובפירושו רש"י לא נמצא דבר בזה.

הוא נלמד ולא מאחותו הבתולה, אם כי יש לפרש "בתולה בתולה גמר" שזה הוא מקור הלימוד מכהן גדול, כמו שכתבו התוספות שם.

15. ראה בדברי הראשונים כאן, בדין נשואה שנתגרשה קודם שנבעלה.

1. ביארו התוספות בעמוד א ד"ה נילף: אין קושיית הגמרא שאין כלל זה נכון, כי על זה לא מועיל תירוץ הגמרא, אלא שרבי שמעון למד את דינו מכהן גדול, וכיון שכן תיקשי, והרי אף